

Van Tim Keller verschenen

- In alle redelijkheid** – *Christelijk geloof voor welwillende sceptici*
- De vrijgeveige God** – *Recht naar het hart van het christelijk geloof*
- Namaakgoden** – *De lege beloften van geld, seks en macht
en de enige werkelijke hoop*
- Ruim baan voor gerechtigheid** – *Rechtvaardig worden door
Gods genade*
- Kruistocht** – *Het leven van koning Jezus*
- Bevrijd van je zelf** – *De weg naar echte christelijke blijdschap*
- Het huwelijk** – *Gods wijsheid over gevende liefde*
- Goed werk** – *Ons dagelijks werk en Gods plan voor de wereld*
- Centrum-Kerk** – *Het evangelie midden in je stad*
- Galaten** – *Om te lezen, te leren, te leiden*
- Aan Gods hand door pijn en lijden**
- Ontmoetingen met Jezus** – *Onverwachte antwoorden op
grote levensvragen*
- Rechters** – *Om te lezen, te leren, te leiden*
- Bidden** – *Vertrouwelijke omgang met de ontzagwekkende God*
- Preken** – *Geloof overbrengen in een sceptische tijd*
- Romeinen 1-7** – *Om te lezen, te leren, te leiden*
- Psalmendagboek** – *Een jaar lang leven met de liederen van Jezus*
- Romeinen 8-16** – *Om te lezen, te leren, te leiden*
- Geroepen tot barmhartigheid**

Tim Keller

GEROEPEN
TOT BARM-
HARTIGHEID

 Uitgeverij Van Wijnen - Franeker

© 1989, 1997, 2015 Timothy Keller

Oorspronkelijke uitgever P&R Publishing Company, P.O. Box 817, Phillipsburg, New Jersey 08865-0817, U.S.A.

Oorspronkelijke titel *Ministries of Mercy – The Call of the Jericho Road*

© 2017 Nederlandse vertaling: Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD Franeker
www.uitgeverijvanwijnen.nl

Vertaling Wolter Huttinga

Omslagontwerp Garage/BNO

ISBN 978 90 5194 522 5

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Woord vooraf van de vertaler

Ministries of Mercy van Tim Keller, dat hier vertaald voor u ligt, is een liefdevol, instructief en motiverend boek over barmhartigheid. Naast Bijbelse grondlijnen en vormen van motivatie, levert het de lezer zeer praktische aansporingen om echt iets met de kerk in de buurt te gaan doen. Het is dan wel belangrijk om te bedenken dat dit boek in de eerste plaats gedateerd is en in de tweede plaats geschreven is voor een Amerikaans publiek.

Sinds het eind van de jaren tachtig en het begin van de jaren negentig (de jaren waarin dit boek respectievelijk werd geschreven en herzien) zijn er uiteraard veel ontwikkelingen geweest rond armoede in de westerse wereld en de manieren waarop de overheid een vangnet biedt voor mensen in nood. Ook voelt de maatschappij vandaag de dag in het algemeen anders aan dan zoals Keller haar hier beschrijft. Denk alleen maar aan de opkomst van internet. De lezer zal verder tal van voorbeelden tegenkomen die dit illustreren. Tegelijk zijn de trends die hij signaleert nog altijd herkenbaar: minder overheid, meer eigen initiatief. Er vindt zowel decentralisering als afname van overheidshulp plaats.

Ook kerkelijke en theologische ontwikkelingen hebben natuurlijk niet stilgestaan sinds Keller dit boek schreef. Hij zou nu andere literatuurverwijzingen en voorbeelden geven. Verder lijken de orthodox-christelijke ('evangelicale') kerken die hij probeert te overtuigen dat barmhartigheid echt net zo belangrijk is als woordverkondiging soms een karikatuur uit het verleden. De kerk realiseert zich vandaag steeds meer dat zij een levende, zichzelf gevende en een op barmhar-

tigheid gerichte gemeenschap heeft te zijn. Tegelijk denk ik dat ook op dit punt Kellers boek nog altijd een zeer nodige stimulans biedt om christenen uit een binnenkerkelijke comfortzone te halen.

Het zou niet te doen zijn om de Amerikaanse culturele en kerkelijke context compleet uit dit boek weg te vertalen. Daarvoor zou je simpelweg een ander boek moeten schrijven. Op veel plaatsen is de Amerikaanse setting en sfeer van het boek dus herkenbaar en intact gelaten. Toch heb ik op plaatsen waar ik dat nodig achtte, vooral daar waar het echt praktisch wordt, Amerikaanse maatschappelijke en kerkelijke instanties en gebruiken voor zover mogelijk omgezet naar Nederlandse. Het is uiteindelijk immers toch een boek dat zichzelf wil doorvertalen naar de praktijk.

Oktober 2016

Wolter Huttinga

Inhoud

Proloog: De man die barmhartigheid bewees	8
Inleiding: Wie is mijn naaste?	15
<i>Deel 1: Bijbelse principes</i>	
1. Tot barmhartigheid geroepen	34
2. Het karakter van barmhartigheid	47
3. De motivatie voor barmhartigheid	65
4. De balans tussen houden en weggeven	78
5. De balans tussen kerk en wereld	94
6. De balans tussen voorwaardelijke en onvoorwaardelijke hulp	108
7. De balans tussen woord en daad	123
<i>Deel 2: Praktijk</i>	
8. Aan de slag	140
9. De kerk voorbereiden	152
10. De kerk activeren	181
11. Je visie verbreden	207
12. Het werk op de rails houden	233
13. Barmhartigheid en kerkgroei	250
14. Mensen helpen	274
Noten	286

Proloog

De man die barmhartigheid bewees

Er kwam een wetgeleerde die hem op de proef wilde stellen. Hij vroeg: 'Meester, wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven?' Jezus antwoordde: 'Wat staat er in de wet geschreven? Wat leest u daar?' De wetgeleerde antwoordde: 'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw kracht en met heel uw verstand, en uw naaste als uzelf.' 'U hebt juist geantwoord,' zei Jezus tegen hem. 'Doe dat en u zult leven.' Maar de wetgeleerde wilde zich rechtvaardigen en vroeg aan Jezus: 'Wie is mijn naaste?' Toen vertelde Jezus hem het volgende: 'Er was eens iemand die van Jeruzalem naar Jericho reisde en onderweg werd overvallen door rovers, die hem zijn kleren uittrokken, hem mishandelden en hem daarna halfdood achterlieten. Toevallig kwam er een priester langs, maar toen hij het slachtoffer zag liggen, liep hij met een boog om hem heen. Er kwam ook een Leviet langs, maar bij het zien van het slachtoffer liep ook hij met een boog om hem heen. Een Samaritaan echter, die op reis was, kreeg medelijden toen hij hem zag liggen. Hij ging naar de gewonde man toe, goot olie en wijn over zijn wonden en verbond ze. Hij zette hem op zijn eigen rijdier en bracht hem naar een logement, waar hij voor hem zorgde. De volgende morgen gaf hij twee denarie aan de eigenaar en zei: "Zorg voor hem, en als u meer kosten moet maken, zal ik u die op mijn terugreis vergoeden." Wie van deze drie is volgens u de naaste geworden van het slachtoffer van de rovers?' De wetgeleerde zei: 'De man die medelijden met hem heeft getoond.' Toen zei Jezus tegen hem: 'Doet u dan voortaan net zo.' (Lucas 10:25-37)

De weg van Jeruzalem naar Jericho is steil en gevaarlijk. De weg is zo gevaarlijk dat mensen hem wel ‘de bloedige weg’ noemen. Jeruzalem bevindt zich bijna 1000 meter boven zeeniveau. Jericho, slechts 27 kilometer verderop, bevindt zich maar liefst 300 meter *onder* zeeniveau. De weg tussen de twee steden daalt scherp af in een bergachtig terrein vol rotsen en grotten, waar dieven zich kunnen verbergen, snel kunnen toeslaan en dan makkelijk weer wegluchten. Naar Jericho reizen in die tijd leek veel op wandelen door een donkere steeg in het slechtste deel van een moderne stad, waarbij je moet bedenken dat er dan geen enkele lantaarnpaal in de buurt was. In deze ‘donkere steeg’ werd een man slachtoffer van een maatschappelijk probleem: misdaad. Hij werd ‘overvallen door rovers, die hem zijn kleren uittrokken, hem mishandelden en hem daarna halfdood achterlieten’.

De twee die doorliepen

Algauw kwamen er achtereenvolgens een priester en een Leviet langs, die beiden echter met een boog om hem heen liepen. Ze hadden geen zin om bij de nood van de man betrokken te raken. We kunnen maar beter niet te hard oordelen over deze mannen, want we konden wel eens ontdekken dat we dan ook onszelf veroordelen. Bedenk wat je zelf zou doen als je een stuk van je route zou afsnijden en dan lichtelijk gespannen door een donkere steeg zou lopen. Stel je voor dat je dan een man kreunend op de grond ziet liggen. Je weet genoeg: Om de hoek zit een groep overvallers nu ook op jou te loeren! Dan is het beslist het verstandigst om snel een veilige plek op te zoeken en een agent naar het arme slachtoffer te sturen. Je rent gauw weg.

Er kan ook een meer religieus geladen reden zijn geweest voor de priester en de Leviet om de man links te laten liggen. In de wet stond immers dat iemand die een lijk aanraakte ‘onrein’ was en zeven dagen lang niet mocht deelnemen aan de eredienst (Num. 19:11-16). Wat nu als die man al dood was, of hoe dan ook toch zou sterven? Logisch voor deze religieuze professionals om te denken: ‘Dit staat de uitoeffe-

ning van mijn hogere roeping in de weg!’

Dus ze liepen om de man heen. Terwijl ze dat deden liepen ze echter ook om de heldere oproep van de Schrift heen om ook vreemdelingen lief te hebben (Lev. 19:34). Het ironische aan dit vers is dat nu juist priesters en Levieten de beampten van Gods volk waren die belast waren met de taak om de behoeftigen te helpen. Priesters waren ook gezondheidsbeampten voor de openbare hygiëne. De Levieten deelden de aalmoezen uit aan de armen. Hoewel dit hun priesterlijke roeping was, kozen ze ervoor om hun agenda (vol rituelen en andere belangrijke religieuze verplichtingen) te laten gaan vóór datgene waarvoor ze bedoeld waren. Ze negeerden volledig het principe dat ‘gehoorzamen belangrijker is dan offers’ (1 Sam. 15:22).

De man die barmhartigheid bewees

Uiteindelijk kwam er nog een Samaritaan langs die op reis was, een gezworen vijand van de Joodse man die daar lag te bloeden. De Samaritaan verkeerde in hetzelfde gevaar als de priester en de Leviet. Daarnaast gaf zijn opvoeding en ervaring er alle aanleiding toe om niet alleen over het slachtoffer heen te stappen, maar hem ook nog een trap na te geven. Samaritanen en Joden waren gezworen vijanden. Ter illustratie: toen de Joden woedend waren op Jezus noemden ze hem een ‘Samaritaan’ (Joh. 8:48), het ergste scheldwoord dat ze konden verzinnen. Ondanks alles lezen we dat de Samaritaan ‘medelijden kreeg’ (of ‘met ontferming werd bewogen’ zoals oudere vertalingen het hebben) en dat zijn medelijden volledig fysiek gestalte kreeg. Hij kwam de behoeften van de gewonde man op vele manieren tegemoet: Zijn medelijden resulteerde in vriendelijkheid, bijstand, medische eerste hulp, vervoer, een serieuze vorm van financiële ondersteuning en zelfs een vervolgbezoek.

Ik zal door dit hele boek heen betogen dat de christelijke kerk de taak heeft om barmhartigheid te bewijzen aan medemensen. Daarmee verwijs ik naar Jezus’ gebod in vers 37 om onderdak, financiële steun, medische zorg en vriendschap te verlenen aan mensen die het nodig

hebben. We krijgen niets minder dan een onvoorwaardelijk bevel van onze Heer: ‘Doet u dan voortaan net zo!’ De Samaritaan is het voorbeeld dat we hebben na te volgen: hij zette z’n veiligheid op het spel, hij liet z’n agenda in de war lopen en hij kwam onder het vuil en het bloed te zitten omdat hij persoonlijk betrokken raakte bij een persoon van een ander ras en een andere sociale klasse, die hulp nodig had. Gehoorzamen we dit bevel als christenen persoonlijk? En gehoorzamen we het als kerk gemeenschappelijk?

Belangrijke vragen

De gelijkenis van de barmhartige Samaritaan is volkomen provocerend. In de eerste plaats is het een koekje van eigen deeg. Een wetgeleerde wil Jezus op de proef stellen en hoopt dat hij iets aanstootgevends over de wet zegt. Jezus laat echter zien dat de joodse leiders zelf degenen zijn die zich volstrekt niet aan de wet houden. Onze Heer valt de zelfgenoegzaamheid van comfortabel religieuze mensen aan die hun ogen sluiten voor de noden van anderen. Zijn kritiek is voor ons vandaag net zo vernietigend en zijn onderwijs roept onmiddellijk veel vragen op.

Eerst is er de vraag hoe *noodzakelijk* barmhartigheid is voor je christen-zijn. We moeten niet vergeten dat deze gelijkenis werd verteld als antwoord op de vraag: ‘Wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven?’ Jezus antwoordt de wetgeleerde door op het voorbeeld van de barmhartige Samaritaan te wijzen, die zorg droeg voor de fysieke en economische behoeften van de man langs de weg. Bedenk dat Jezus in Marcus 10:17 dezelfde vraag kreeg voorgeschied door de rijke jongeling. Daar eindigt Jezus ook met de woorden: ‘Ga naar huis, verkoop alles wat je bezit en geef het geld aan de armen.’ Blijkbaar ziet Jezus zorg voor de armen als een deel van de *essentie* van christen-zijn.

Hoe kan dat? In Matteüs 25 vanaf vers 31 zien we dat Jezus mensen oordeelt op grond van de liefde die zij betoond hebben aan hongerigen, naakten, zieken en gevangenen. Bedoelt hij dat alleen sociaal hulpverleners naar de hemel gaan? Worden we niet gered door geloof in Christus

alleen? Waarom lijkt de mate waarin je barmhartigheid betoont aan de armen zo belangrijk te zijn om te bepalen wat een christen is?

In de tweede plaats kun je je afvragen wat de reikwijdte van de dienst van barmhartigheid is. De wetgeleerde ontkende immers niet het belang van zorg voor de behoeftigen, zoals vrijwel niemand dat doet. En toch vroeg hij: 'Maar wie *is* mijn naaste?' Zo kan hij klinken als iemand uit de westerse wereld die dingen opwerpt als:

'Kom op, Jezus, laten we een beetje redelijk blijven. We weten dat we mensen met pech moeten helpen, maar hoe ver moeten we nou precies gaan?'

'U kunt niet bedoelen dat we alles zomaar aan iedereen moeten weggeven. Liefdadigheid begint toch dicht bij huis?'

'U bedoelt vast niet dat iedere christen zo diep betrokken moet raken bij lijdende en arme mensen. Ik ben daar niet goed in. Het is niet mijn gave.'

'Ik heb een drukke agenda en ben zeer actief bezig in mijn kerk. Zijn dit soort dingen bovendien niet de taak van overheid?'

'Ik kan zelf maar net rondkomen!'

'Zijn mensen die leven in armoede daar vaak zelf ook niet verantwoordelijk voor?'

Als hij ons de onverschillige priester en Leviet voorhoudt, ontmaskert Jezus de valse voorbehouden die religieuze mensen aanbrenge bij het gebod 'Heb uw naaste lief'. Door de figuur van de Samaritaan maakt Jezus ons duidelijk dat de naaste die wij moeten helpen iedereen kan zijn die in nood is. Zelfs een vijand. Als je deze gelijkenis leest voel je

dus dat je er een beetje ingeluisd wordt. Maar is het niet onrealistisch? Is de nood van de armen van deze wereld niet simpelweg overweldigend? Zegt Jezus dat we allemaal een leven van vrijwillige armoede moeten gaan leiden en moeten intrekken bij de verworpenen der aarde? En zijn we bereid om geen onderscheid te maken tussen hen die hun armoede aan zichzelf te wijten hebben en hen die er niets aan kunnen doen?

In de derde plaats is er de vraag wat het motief of de dynamiek van de dienst van barmhartigheid is. Israël leefde immers met Gods wet, die nu eenmaal gebod om je naaste lief te hebben. Jezus liet echter zien dat de wetsexperts de wet zo hadden geïnterpreteerd dat haar oorspronkelijke bedoelingen erdoor verduisterd werden. Het is niet genoeg om simpelweg te weten wat je plicht is. De priester en de Leviet hadden genoeg Bijbelkennis, ze kenden de morele principes en waren ook nog eens broeders van de man langs de weg. Dat was allemaal niet genoeg. De Samaritaan had niets van dat alles, maar hij had *medelijden*, hij werd met *ontferming* bewogen en hij toonde *barmhartigheid*. Dat was genoeg! Hoe zal de kerk echt genadevol worden? Het zal niet genoeg zijn om westerse christenen zo te manipuleren dat ze zich maar flink schuldig voelen over hun rijkdom. Maar wat zal de kerk dan de kracht geven om de diepe wonden te helen en in de diepe behoeften te voorzien van de maatschappij waarin ze leeft, en die maatschappij te transformeren?

Jarenlang hebben christenen het radicale karakter van de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan gemedend. Op z'n best hebben we erin gehoord dat we met kerst een fruitmand moeten samenstellen voor de behoeftigen of dat we geld moeten geven aan hulpinstanties bij een hongersnood of een aardbeving in een ver land. Maar nu is het tijd om beter te luisteren naar het verhaal, want hoewel de wereld nooit een veilige plek is geweest om in te leven, wordt zij dat vandaag de dag minder en minder. We beginnen ons eindelijk af te vragen waarom er honderden, duizenden mensen 'uitgekleed en halfdood' in de straten van onze steden liggen.

Het is maar een heel klein deel van de mensheid dat in de wereld-

geschiedenis in relatief veilige omstandigheden heeft geleefd. Oorlog, onrecht, onderdrukking, natuurrampen, verscheurde gezinnen, ziekte, psychische nood, lichamelijke handicaps, racisme, misdaad, schaarste: het zijn allemaal gevolgen van onze vervreemding van God. Ze zorgen ervoor dat de levens van de meeste mensen op de wereld getekend zijn door diepe ellende en geweld. De meeste lezers van dit boek zullen echter behoren tot het relatief kleine deel van de wereld dat, door Gods goedheid, relatief is gevrijwaard van dergelijke krachten.

Deze luxepositie kan ervoor zorgen dat we ons beschermd wanen in een fictieve wereld waar lijden nauwelijks bestaat. Die bescherming is maar heel dun, want je bent omringd door lijden – zelfs als je in een nette Vinex-wijk woont. We moeten een helder beeld hebben van de wereld waarin we leven. Misschien wordt het tijd om in te zien dat niemand van ons op een eilandje van rust en vrede woont, maar dat we allemaal geplaatst zijn op die weg naar Jericho.